

**Arturo
de HOYOS**

33°, Grand Cross, KYCH
Maestru Venerabil din Trecut
al Lojei McAllen No. 1110,
AF&AM of Texas
Mare Arhivist și Mare Istoric

**Josef
WÄGES**

32°
Loja Plano No. 768,
AF&AM of Texas
Valley of Dallas,
Orient of Texas

**Étienne Morin:
De la Ritul Francez
la Ritul Scoțian**

Traducere de Oana ȘERBAN și Ștefan BÂRZU

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE	15
Introducere.....	17
MISTERUL MASONIC.....	17
Primele Loji (1740–49).....	19
Primul Sistem al lui Morin: Elus Parfaits (1745–60).....	20
Morin, Mare Inspector al Marii Loje a Franței (1761–65).....	29
Continuitatea Iconografiei Masonice	35
Conflictul cu Fratele Martin (1766).....	46
Ordinul Sublimilor Prinți ai Secretului Regal (1767–75)	52
Marea Lojă Provincială, o forță de stabilitate (1776–89)	60
Haosul Revoluționar (1789–99)	63
Marea Lojă a Pennsylvania Lodges (1801–04).....	65
Progresia Ritualurilor (1740–1804)	66
Ritualul Marii Loje a Franței (1774–87).....	67
Ritualul Grand Orient de France (1788–1804)	68
Ritualul Rite Ecossais (1788–1804).....	71
Ritualul „Ancient Masonic Rite of York” din Pennsylvania (1789–1804).....	78
Ghidul Masonului Scoțian (1804).....	81
Concluzie	86
CORPUSUL COMPLET AL MASONERIEI, ADOPTAT DE RESPECTABILA MARE LOJĂ A FRANȚEI	93
GRADUL DE UCENIC.....	93
Notă.....	94
Pregătirea Candidatului.....	95
Încăperea Fratelui Acoperitor.....	96
Aranjarea Lojii.....	96
Ceremonia de Deschidere a Lojii	97
Discursul Oratorului.....	102
Jurământ	102
Instrucțiune.....	104
Închiderea lojii	109
Sfârșitul Gradului de Ucenic.....	110

GRADUL DE CALFĂ	111
Aranjarea lojii	112
Deschiderea Lucrărilor	112
Pregătirea pentru Recepție	114
Jurământ	116
Instrucțiune	117
Închiderea Lucrărilor	122
Închiderea Lucrărilor	123
Sfârșitul Gradului de Calfă	123
GRADUL DE MAESTRU	124
Aranjarea Lojii	125
Recepția	125
Discurs	130
Instrucțiune	132
Ceremonia de Închidere a Lojii	134
Sfârșitul Gradului de Maestru	135
ÎNDRUMĂTORUL MASONULUI	136
Cuvânt înainte	138
ÎNDREPTARUL MASONULUI	139
Primul Grad sau Gradul Ucenicului	139
<i>Prima secțiune</i>	139
Preliminarii	139
<i>A doua secțiune</i>	145
Recepția	145
Inscripție	146
Jurământ	159
Instrucțiune	165
Încheiere	167
Banchetul	168
Primul Toast	170
Al doilea Toast	171
Al treilea Toast	173
Al patrulea Toast	174
Al cincilea Toast	174
Al șaselea Toast	175
Al șaptelea și ultimul Toast	175
ÎNDREPTARUL MASONULUI	178
REGULATORUL MASONULUI	179
GRADUL DE CALFĂ	179
<i>Prima secțiune</i>	179
Preliminarii	179
<i>A doua secțiune</i>	181

Dispoziție prealabilă.....	181
Dispoziție secundară.....	181
Deschiderea Lucrărilor Lojii.....	182
Jurământ.....	188
Instrucțiune.....	190
Încheierea Lucrărilor.....	194
ÎNDREPTARUL MASONULUI.....	197
GRADUL AL TREILEA, sau GRADUL DE MAESTRU.....	198
<i>Prima secțiune</i>	198
Preliminarii.....	198
<i>A doua secțiune</i>	199
Recepția.....	199
Dispoziție preliminară.....	199
Dispoziție secundară.....	200
Deschiderea Lucrării.....	200
Recepția.....	202
Jurământ.....	215
Încheiere.....	220
Instrucțiune.....	220
ÎNDREPTARUL CAVALERILOR MASONI.....	223
ÎNDREPTARUL CAVALERILOR MASONI, SAU CELE PATRU ORDINE SUPERIOARE. ÎN CONFORMITATE CU REGIMUL MARELUI ORIENT.....	224
PRIMUL ORDIN. GRADUL DE ALES PEA ÎNȚELEPTUL.....	225
Deschidere.....	225
Jurământ.....	228
Instrucțiune.....	231
Încheiere.....	233
AL DOILEA ORDIN. GRADUL DE SCOȚIAN PEA MAREȚ.....	234
Deschidere.....	234
Recepția.....	235
Jurământ.....	238
Proclamație.....	242
Instrucțiune.....	243
Încheiere.....	245
AL TREILEA ORDIN. GRADUL CAVALER AL ORIENTULUI <i>MAESTRUL SUVERAN</i>	247
Deschiderea.....	248
Sala de la Orient.....	248
Recepție.....	250
Sala de la Occident.....	254
Jurământ.....	256

A doua Întrare	258
Instrucțiune	260
Încheiere	262
AL PATRULEA ORDIN. GRADUL DE ROZICRUCIAN	
<i>PREA ÎNȚELEPT ȘI DESĂVÂRȘIT MAESTRU</i>	264
Deschidere	265
Recepție	267
Jurământ	269
Instrucțiune	275
Închidere	278
Banchetul	279
PRIMUL GRAD. UCENIC, SCOȚIAN.	
AL DOILEA GRAD. CALFĂ, SCOȚIAN :	281
PRIMUL GRAD.: PRIMA CLASĂ.: UCENIC.	
PRIMUL GRAD SCOȚIAN:.	282
PRIMUL GRAD.: UCENIC.: PRIMA CLASĂ.:	283
Deschiderea Lojii:	283
Întrebări și răspunsuri ale Supraveghetorilor	283
Rugăciune	285
Întrebări pentru Vizitatori	286
Recepție	287
Invocare	287
Explicația Planșei de Trasare	295
Onoruri care urmează să fie aduse.	
<i>Pentru Venerabilii în Scaun</i>	297
<i>Pentru Supraveghetori</i>	297
<i>Pentru Cavalerii Orientului</i>	298
<i>Pentru Prinții Ierusalimului</i>	298
<i>Pentru Roza C[ruce]: ✠:</i>	299
<i>Pentru Sublimul Prinț Mason</i>	299
Închiderea Lojii	299
AL DOILEA GRAD.: CALFA.: GRADUL SIMBOLIC SCOȚIAN:.	
PRIMA CLASĂ:.	301
PRIMUL GRAD.: CALFA.: AL DOILEA GRAD SCOȚIAN	302
Deschiderea Lojii:	302
Discursul Fratelui Orator	306
AL TREILEA GRAD.: MAESTRU.: GRADUL SIMBOLIC	
SCOȚIAN:.	309
AL TREILEA GRAD :. PRIMA CLASĂ. MAESTRU:.	
GRAD SIMBOLIC SCOȚIAN	310
Deschiderea Lojii:	310
Recepție	311

Discurs.....	325
Încheierea lucrărilor.....	326

GHIDUL MASONILOR SCOȚIENI, SAU CAIETELE CELOR

TREI GRADE SIMBOLICE ALE RITULUI ANTIC ȘI ACCEPTAT	329
Venerabilul	329
Introducere.....	330
UCENIC	331
Deschidere	331
Recepție.....	334
Rugăciune.....	337
Întrebări.....	338
Jurământ	345
Rugăciunea	349
Închidere.....	350
Instrucțiune.....	351
Agapa sau Banchetul	357
Aranjarea Lojii.....	357
Primul Toast.....	359
Al doilea Toast.....	360
Al treilea Toast.....	361
Al patrulea Toast.....	363
Al cincilea Toast.....	363
Al șaselea Toast	363
Al șaptelea și ultimul Toast	364
CALFA.....	368
Deschidere	368
Recepția.....	369
Jurământ	374
Încheiere	376
Instrucțiune.....	377
MAESTRUL.....	380
Introducere.....	380
Îmbrăcămintea.....	380
Titluri într-o Lojă de Maeștri	381
Amenajarea Camerei de Mijloc.....	381
Deschidere	381
Recepție.....	384
Pregătirea Candidatului.....	384
Jurământ	388
Discursul Istoric	389
Jurământ.....	394
Proclamație.....	395
Închidere.....	396
Instrucțiuni	397

APPENDIX B.

Noile Loji Masonice din Saint Domingue 1740-1749	401
Noile Loji Masonice din Saint Domingue 1750-1759	403
Noile Loji Masonice din Saint Domingue 1760-1769	403
Noile Loji Masonice din Saint Domingue 1770-1779	406
Noile Loji Masonice din Saint Domingue 1780-1789	407
Noile Loji Masonice din Saint Domingue 1790-1799	409
Noile Loji Masonice din Saint Domingue 1790-1799	411
Lojile Masonice ale Aleșilor Perfecti 1745-1760.....	412
Printiia Sublimi ai Ordinului Secretului Regal al Lojilor Masonice 1763-1785	414
Respectabila și Sublima Mare Lojă a Lojilor Masonice din Franța 1762-1773	417
Lojile Masonice din Marele Orient al Franței 1773-1804.....	419
Marea Lojă a Lojilor Masonice din Pennsylvania 1789-1804	423
Ritul Ecosais al Lojilor Masonice 1788-1804	425

ANEXA B. CORESPONDENȚĂ

Nr. 603 M. – <i>La Parfaite Union</i> către Chaillon de Joinville, Port-au-Prince, 26 februarie 1763	427
Nr. 991 M. – Morin către Chaillon de Jonville, Port-au-Prince, 21 iunie 1763	433
Nr. 607 M. – <i>La Concorde</i> către Chaillon de Joinville, Les Cayes, 24 iunie 1763	439
Nr. 608 M. – <i>La Concorde</i> către Chaillon de Joinville, Les Cayes, 24 iunie 1763	446
Nr. 912 M. – Morin către Chaillon de Jonville, Port-au-Prince, 25 iulie 1763	453
Nr. 628 M. – De Villers Deschamps către Brest de la Chaussée, Brest, 6 octombrie 1763.....	455
Nr. 629 M. – De Villers Deschamps către Pingré, Brest, 7 decembrie 1763.....	457
Nr. 913 M. – Morin către Brest de la Chaussée, Port-au-Prince, 3 mai 1764	459
Nr. 604 M. – <i>La Parfaite Union</i> și Morin către Marea Lojă a Franței, Port-au-Prince, 3 mai 1764	462
Nr. 609 M. – <i>La Concorde</i> către Brest de la Chaussée, Les Cayes, 3 mai 1764.....	464
Nr. 611 M. – <i>La Concorde</i> către Brest de la Chaussée, Les Cayes, 3 mai 1764	466
Nr. 613 M. – <i>La Concorde</i> către Brest de la Chaussée, Les Cayes, 3 mai 1764.....	469
Nr. 612 M. – <i>La Concorde</i> către Brest de la Chaussée, Les Cayes, 3 mai 1764.....	471

Nr. 614 M. – <i>La Concorde</i> către Brest de la Chaussée, Les Cayes, 3 mai 1764.....	472
Nr. 615 M. – <i>La Concorde</i> către Brest de la Chaussée, Les Cayes, 3 mai 1764.....	473
Nr. 914 M. – Morin către Deveaux du Mourier, Port-au-Prince, 28 august 1764	474
Nr. 915 M. – Morin către Lantoine și Daubertin, Port-au-Prince, 7 martie 1765	477
Nr. 605 M. – Marele Lojă a Franței către Morin, Paris, 10 martie 1765.....	480
Nr. 606 M. – <i>La Parfaite Union</i> către Marea Lojă a Franței, Port-au-Prince, 23 iunie 1765.....	481
Nr. 181 M. – Poncet către François Lamarque, Léogane, 19 iulie 1765.	483
Nr. 610 M. – Martin Bérindoague către Bassett, Les Cayes, 30 iulie 1765.....	484
Nr. 182 M. – François Lamarque și Jean Baptiste Perrot către M. Puisieux, Paris, 22 noiembrie 1765	486
Nr. 183 M. – M. Puisieux către Brest de la Chaussée, Paris, 23 noiembrie 1765	487
Nr. 184 M. – <i>L’Amitié Indissoluble</i> către Marea Lojă a Franței, Léogane, 7 mai 1766.....	488
Nr. 185 M. – <i>L’Amitié Indissoluble</i> către Marea Lojă a Franței, Léogane, 3 iulie 1766	490
Nr. 186 M. – <i>L’Amitié Indissoluble</i> către Marea Lojă a Franței, Léogane, 18 iulie 1766.....	492
Nr. 187 M. – <i>L’Amitié Indissoluble</i> către Marea Lojă a Franței, Léogane, 19 iulie 1766.....	495
FM2 544. – Suveranul Consiliu al Prinților Ierusalimului din Saint Marc reconstitui L’Étroite Union, 1 iunie 1767	496
Nr. 188 M. – <i>L’Amitié Indissoluble</i> către Marea Lojă a Franței, Léogane, iunie 1767	504
Nr. 189 M. – <i>L’Amitié Indissoluble</i> către Marea Lojă a Franței, Léogane, iunie 1767.....	505
Nr. 190 M. – Jean Baptiste Bernard Perrot către Brest de la Chaussee, Leogane, 29 iunie 1767	508
Nr. 191 M. – Jean Baptiste Bernard Perrot către Brest de la Chaussée, Léogane, 28 februarie 1768.	510
FM2 543. – Raportul <i>La Vérité</i> despre <i>Parfaitie Harmonie</i> , 1 februarie 1770.....	512
FM2 543. – Corespondența <i>La Vérité</i> cu <i>La Concorde</i> , 6 iunie 1769 – 1 iunie 1770.....	518
ANEXE FOTO	547

INTRODUCERE

... contactele între masonii călători au jucat un rol mai important pentru istoria Francmasoneriei decât o fac în timpul nostru. Acesta ar putea fi motivul pentru care, cel puțin până la mijlocul secolului al XIX-lea, nu are prea mult sens să considerăm separat un subiect (un frate, o lojă, un oraș, o țară sau un rit) fără a ne aminti constant că, într-un fel, probabil era în relație cu întreaga lume masonică.

– Alain Bernheim, AQC 100 (1987), 53

Misterul Masonic

Ritul Scoțian Antic și Acceptat a fost mult timp confruntat cu o enigmă: de unde a venit ritualul său simbolic și *de ce* a fost creat?¹ Deși prima parte a acestei întrebări a fost recent (însă numai parțial) clarificată, a doua parte a rămas evazivă. Un răspuns mai complet, totuși, era ascuns într-o cunoaștere intimă a ritualurilor timpurii, dar numai atunci când erau puse în contextul lor istoric. Această investigație s-a lovit însă de un obstacol: sursele sugerează o origine plasată la sfârșitul secolului al XVIII-lea în Saint Domingue, dar, din cauza naturii extrem de violente a Revoluției Haitiene, în privința informațiilor disponibile despre Francmasonerie înainte de 1804 ne parvine prea puțin sau nimic. În ciuda faptului că majoritatea înregistrărilor

¹ Deși primul ritual simbolic al Ritului Scoțian a fost creat în 1804, abia în 1868 Jurisdicția Sud a creat versiunea sa oficială, care a fost tipărită în 1872. Pentru textul complet, vezi Arturo de Hoyos, *Albert Pike's Porch and the Middle Chamber: The Book of the Lodge. A Ritual of the Scottish Rite Blue Degrees* (Washington, D.C.: Scottish Rite Research Society, 2022).

coloniale din Saint Domingue sunt pierdute, unele documente și înregistrări au supraviețuit, împrăștiate în arhive străine. Din fericire, suficiente date care au trecut proba timpului sunt accesibile pentru a reconstitui o mare parte din puzzle, pentru a obține o mai bună înțelegere a istoriei macro-masonice, prin crearea de meta-date pentru fiecare lojă care are materiale disponibile. În reconstituirea acestor date, vom vedea nu doar apariția Francmasoneriei pe insulă, cu ascensiunea și căderea sa, dar și ciclul de viață și rețelele masonice ale *Aleșilor Perfecti* ai lui Étienne (Stephen) Morin și *Ordinului său al Sublimilor Prinți ai Secretului Regal*. Acest lucru oferă dovezi suplimentare cu privire la modul în care munca lui Morin a fost forța motrice care a dus în cele din urmă la crearea Ritului Scoțian. Vizualizarea Ordinilor sale ca organisme vii și evolutive oferă nu doar un context genealogic pentru viitorul Rit Scoțian, dar ne ajută să înțelegem relațiile dinamice pe care se baza apartenența timpurie la acesta.

Nu numai că Morin a fost o figură masonică fondatoare, dar sistemele pe care le-a creat au generat o identitate națională atât de puternic înrădăcinată, încât Marea Lojă a Franței nu a reușit să-și stabilească o prezență solidă. Abia după moartea sa, *Marele Orient al Franței* a reușit să aducă insula sub controlul său. Aspirațiile suverane ale sistemelor lui Morin au fost o prefigurare a lucrurilor care urmau să vină.

Apariția „Ritului Francez” al Marelui Orient a inaugurat o perioadă de stabilitate, pace și prosperitate, – o liniște dinaintea furtunii Revoluției Haitiene, care a răsturnat întreaga structură a coloniei și a impus disoluția vechilor asociații. Luptele revoluționare au făcut loc lojelor care căutau recunoașterea nouă din partea Anticilor ai Marii Loji din Pennsylvania, precum și de la *Rite Ecossais* din Paris, care a devenit Ritul Scoțian Filosofic în 1805. Aceste loje masonice au continuat să lucreze cu sârguință până în ultimele momente, în ciuda haosului din afara ușilor lor. Prelucrând aceste meta-date putem descoperi istoria masonică a Saint Domingue, plasând evoluția ritualului masonic în contextul acestor perioade diferite, care au dus la crearea ritualului simbolic al Ritului Scoțian, și explicând cauzele, în maniera cea mai generoasă cu putință.

Primele Loji (1740–49)

Francmasoneria a ajuns în Saint Domingue între 1738 și 1740 în Les Cayes, odată cu fondarea lojei *La Concorde*². Această poveste a fost înregistrată la aproximativ treizeci de ani de la întâmplare și cel mai probabil e rezultatul unei relatări de mâna a doua. Se spune că a fost înființată de masoni englezi din Jamaica, iar înregistrările engleze au dezvăluit că singura lojă activă la acea vreme era St. John's Lodge, numită ulterior "*The Mother Lodge*" în Kingston, fondată la 14 aprilie 1739 de Prima Mare Lojă a Angliei³. La aproximativ douăzeci de luni de la aceasta, a existat un război între Anglia și Franța, pe fondul războiului de succesiune austriac începând efectiv la 16 decembrie 1740 și terminându-se la data de 18 octombrie 1748. Într-o februară de douăzeci de luni, a luat ființă *La Concorde*. Starea de război a pus capăt colaborării directe între masonii englezi și francezi, sau cel puțin așa părea la prima vedere.

**Mercantilismul practicat în Anglia și Franța dicta că posesiunile lor coloniale erau strict obligate să se angajeze în comerț doar în sferile de influență ale națiunilor respective. Deși

² **FM2 543, în Bibliothèque nationale de France (denumită în continuare BnF). François Lamarque a remarcat în raportul său din 1776 referitor la loja *Saint Jean de Jerusalem Ecossais* că Loja *Frères Réunis* din Les Cayes a fost „înființată în 1738–40 de englezi.” În 1779, Marea Lojă Provincială din St. Domingue a scris Marelui Orient al Franței că Loja *Frères Réunis* „a obținut în 1765 patenta de la Marea Lojă a Franței, dar a lucrat constant înainte de 1747, ceea ce a făcut întotdeauna de atunci, fără aproape nicio suspendare; primul său registru, în care fără îndoială erau constituțiile sale, era de la Milord Penn, a fost pierdut; informațiile valabile datează doar de la al doilea, care a fost inspectat, așa cum veți vedea, de Experții voștri și de doi Venerabili Adjuncți pentru aceste scopuri din lojă, câte un membru pentru fiecare. Intenția era ca munca sa să fie regularizată din 1747, ceea ce merită prin zelul și prietenia sa...” (BnF FM2 544, fo. 2). Morin a regularizat această lojă în 1747. Comparați cu documentul nr. 607 M din Anexă. „El a fost cel care a ridicat augustul și sublimul nostru edificiu, care există și astăzi sub titlul grațios de *La Concorde*.” Chirurgul Jean Castaing era cel mai vechi membru al Lojei în 1774 și a fost inițiat la 10 mai 1745.

³ John Lane, introducere de William James Hughan, *Masonic Records, 1717–1894: Being Lists of All the Lodges at Home and Abroad Warranted by the Four Grand Lodges and the “United Grand Lodge” of England, with Their Dates of Constitution, Places of Meeting, Alterations in Numbers &c., &c. Also Particulars of All Lodges Having Special Privileges, Centenary Warrants, &c., &c.* 2d ed. (Londra: Freemason's Hall, Great Queen Street, 1895), 82.

acest principiu exista ca politică, în realitate liniile erau neclare, deoarece protocoalele necesității dictau o practică diferită. Vedem dovezi ale acestui fapt în fondarea Lojei *La Concorde*. Locația sa era esențială pentru relația cu Kingston. Ambele orașe erau mari producătoare și exportatoare de zahăr pentru coloniile lor. Les Cayes se afla la vârful sud-vestic al Saint Domingue și era departe de rutele de navigație intens traficate de pe coasta de nord a insulei. Strategic, se afla la est de Kingston, oferind o locație ideală pentru comerțul nesancționat direct. Calitatea de membru mason era mijlocul de facilitare a unor astfel de relații.

Utilizând mărire - autostrăzile secolului al XVIII-lea - Francmasoneria s-a răspândit în întreaga lume, reunind comercianți, proprietari de terenuri, căpitani de nave, guvernul local și armata, sub o asociere comună care, ocazional, transcende naționalismul. Aproape fiecare oraș portuar major din posesiunile coloniale engleze și franceze avea o lojă. Saint Domingue se distingea întru totul, numărând cel puțin treizeci și nouă de loji cunoscute și multe alte corpuri de „Grad Înalt” atașate acestora pe parcursul vieții coloniei. Nu ne-am aștepta la nimic mai puțin de la Perla Antilelor, a cărei producție conta pentru jumătate din PIB-ul Franței în timpul existenței sale. Înțelegerea rețelelor sociale masonice din secolul al XVIII-lea este cheia pentru înțelegerea rețelelor comerciale.

Primul Sistem al lui Morin: Elus Parfaits (1745–60)

Calitatea de membru mason era vitală pentru succesul comercial și oferea perspectiva suplimentară a unui tratament substanțial mai bun, dacă cineva era luat prizonier. Există mai multe relatări contemporane despre curtoazia masonică, una care depășea politica externă din respect frățesc. Cea mai relevantă a fost cea a lui Etienne Morin, care a fost luat prizonier de două ori de englezi: prima dată în 1745 și a doua oară în 1762⁴. Aceste două evenimente au schimbat cursul Francmasoneriei pe insulă.

În 1744, Morin a călătorit de la Bordeaux la Martinica. A fost inițiat ca Maestru Scoțian sau *Maître Ecossais* de către

⁴ Josef Wäges, „Étienne Morin and the Santo-Domingo Manuscript”, în *Heredom: The Transactions of the Scottish Rite Research Society*, vol. 26 (Washington, D.C.: Scottish Rite Research Society, 2018).

gubernatorul William Mathew la *Marea Lojă* din St. John, Antigua, când vasul comercial *La Pallas* era reîncărcat. Variații ale acestei relatări au fost păstrate în două versiuni separate ale aceluiași ritual. Versiunea mai veche, numită *Le Quarre ou le parfait Elu Ecossais* (datată 1763), oferă detalii despre rezultatul primei întâlniri a lui Morin și despre ceea ce s-a întâmplat în 1762.

Acest grad eminent a fost stabilit în Franța de către Prea Respectabilul Frate Morin, care l-a primit de la William [Mathew], guvernatorul general al insulelor engleze, care se stabilise în Antigua în 1744. Marea Lojă a Angliei, recunoscându-l ca atare, i-a acordat autoritatea de a înființa Loja sa de Perfecțiune în 1745, când a fost făcut prizonier de război, iar Respectabilul Frate Morin, petrecând ceva timp în Les Cayes, a plecat și și-a manifestat prerogativele acolo, în Respectabila Lojă Scoțiană, pe care a înființat-o în 1762 prin Marea Lojă din Londra, prin Prea Respectabilul Frate Conte, [Earl Ferrers, Viscount Tamworth], de unde Respectabilul Frate Etienne Morin a plecat într-o călătorie și și-a stabilit reședința permanentă în Saint Domingue în 1763.⁵

În versiunea ulterioară, Les Cayes (datată 1767), numită *Le Grand Elu Parfait Maître et Sublime Ecossais*⁶, ni se oferă o idee generală despre ceea ce s-a întâmplat.

Fratele Etienne Morin a fost primul care a avut fericirea de a fi admis și inițiat în acest eminent Grad de către Respectabilul Frate Amiral [William] Mathew, Guvernatorul General al Insulelor Windward Engleze, în Antigua, când a fost capturat. Acest frate zelos, făcând de atunci multiple călătorii în Anglia, s-a perfecționat și a format mai multe Loji în America și în Franța, în conformitate cu puterile pe care le-a primit de la el⁷.

Francmasoneria Scoțiană, care era practică în Londra la începutul anilor 1730, era strâns legată de Gradul de Maestru Mason și se adăuga la povestea lui Hiram Abif, arhitectul templului lui Solomon. „Venerabila și Prea Respectabilă Loja Scoțiană

⁵ *Le Quarre ou le parfait Elu Ecossais*, Grand Collège des Rites Ecossais, 29–30.

⁶ *Grand Elect Perfect Master and Sublime Scots* a fost redat inițial de Francken ca *Grand Elect Perfect Master & Sublime Mason* în 1769. Până în 1783 devenise *Grand Elect, Perfect & Sublime Mason*. Adunările lor sunt numite Loji de Perfecție (14°).

⁷ *Le Grand Elu Parfait Maître et Sublime Ecossais*, Ms. 5328. B.11.828/3, Grand Collège des Rites Écossais. 7–8.